

2013-11-20

Vårt diarienummer
AVN 2013/0211-1 040

Handläggare, titel, telefon

Anna Nilsson, utredare/statistik
011-15 23 71

Utvecklingen av utbetalt ekonomiskt bistånd 2013

Sammanfattning

I den här rapporten analyseras utbetalt ekonomiskt bistånd i Norrköping de tre första kvartalen 2013. Syftet med analysen är att utreda varför utbetalt bistånd inte har ökat i den takt som beskrevs i planeringsförutsättningarna inför året.

Analysen visar att:

- Tillväxten i utbetalt ekonomiskt bistånd per hushåll har bromsat in under året främst på grund av ökade inkomster hos hushållen – främst inkomstslaget aktivitetsstöd/utvecklingsersättning.
- En mindre del av den dämpade tillväxten i utbetalt ekonomiskt bistånd beror på något mindre genomsnittlig hushållsstorlek i år jämfört med förra året.

Bakgrund och frågeställning

Under 2013 har det blivit alltmer tydligt att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har ökat ungefär som förväntat, men totalt utbetalt bistånd har ökat i lägre takt än förväntat. Med andra ord har utbetalt ekonomiskt bistånd per hushåll ökat i lägre takt än förväntat. Varför har det skett en inbromsning i utbetalt ekonomiskt bistånd per hushåll? Det är huvudfrågan för den här utredningen som försöker bena ut fenomenet genom att besvara frågor som:

- Kan utvecklingen förklaras av ökade inkomster eller minskade utgifter hos hushållen? I sådana fall vilka?
- Hur har utvecklingen av olika inkomster och utgifter sett ut?
- Har fördelningen av familjetyp eller hushållsstorlek ändrats på ett sådant sätt att det kan förklara utvecklingen?
- Hur ser utvecklingen ut i våra jämförelsekommuner, Linköping, Helsingborg, Eskilstuna och Södertälje av utbetalt bistånd? Vad tror de att utvecklingen beror på?

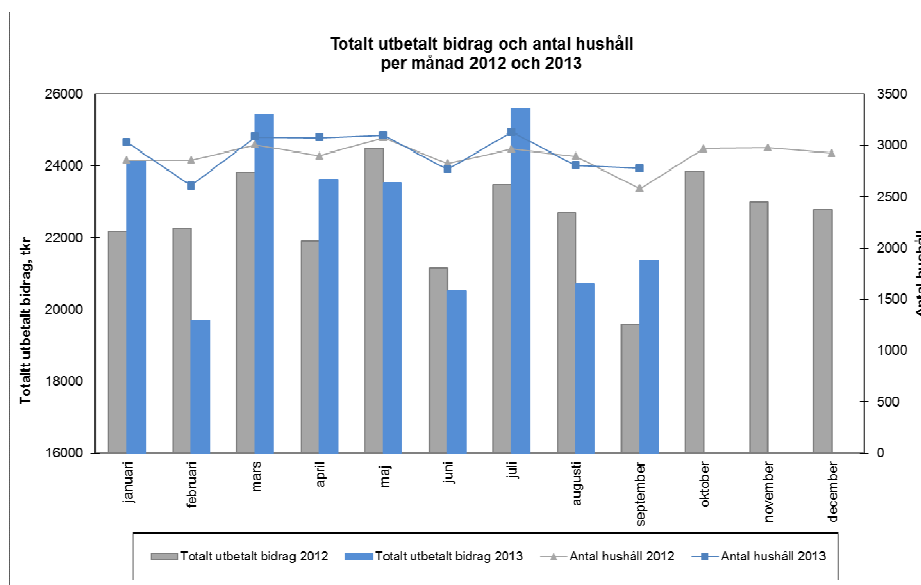
Datamaterial

Det är svårt att ta reda på hur kostnaden ser ut för ekonomiskt bistånd under en längre period eftersom tillgängliga data endast finns från oktober 2011 då Viva började användas. De första månaderna fanns vissa inkörningsproblem. Kopplingarna till försäkringskassan var inte helt korrekta vilket gör att alla inkomster för 2011 inte kommer med i statistiken. Från 2012 bedöms alla siffror vara helt rätt i statistikuttagen från Viva. På grund av den korta tidsperioden är det svårt att svara på vad som påverkar nivån av ekonomiskt bistånd. Det finns sannolikt flera orsaker till utvecklingen och det är svårt att se hur i stor omfattning olika faktorer bidrar. Men det går att se vissa tendenser datamaterialet.

Utbetalt bistånd och antal hushåll

Utvecklingen av totalt utbetalt bistånd och antalet bidragshushåll per månad (exklusive dödsbon) för 2012 och 2013 visas i grafen nedan.

Utbetalningarna varierar mellan månaderna. Det ekonomiska biståndet har ökat med ca 1,5 % under perioden januari-september 2012 till 2013. Det beror på att antalet biståndshushåll har ökat. Utbetalningarna per hushåll har inte ökat.

I tabellen redovisas en sammanfattning av utvecklingen för utbetalt bistånd och antalet bidragshushåll per månad (exklusive dödsbon) under 2012 och 2013.

	Utbetalt bidrag, kr medel per månad	Antal hushåll medel per månad
januari-december 2012	7787	2903
januari-september 2012	7766	2885
januari-september 2013	7756	2932

Under den jämförbara perioden 1 januari-30 september har det utbetalda biståndet per hushåll och månad legat på ca 7766 kr/hushåll 2012 och ca 7756 kr/hushåll 2013. Antalet hushåll har ökat från 2885 i genomsnitt per månad 2012 till 2932 under 2013, det vill säga en ökning med 47 hushåll. I planeringsförutsättningarna 2013 gjordes bedömningen att det genomsnittliga antalet hushåll per månad sett över hela året kommer att öka med drygt 50 hushåll under 2013.

Utbetalningarna steg under de sista månaderna 2012. Resultatet för helåret blev 7787 kr/hushåll med i genomsnitt 2903 hushåll per månad.

Utveckling av intäkter och utgifter

En skattning av intäkter och utgifter gjordes för bidragshushållen under januari-september 2012 och 2013. Av de resultat som framkommit så har intäkterna ökat mer än utgifterna. De inrapporterade inkomsternas andel av utgifterna låg på ca 81 % under 2012. Under motsvarande period 2013 hade de ökat till ca 82 %. Mellan 2012 och 2013 har kostnaderna för normen ökat. Om den kostnaden läggs till utgifterna så kommer inkomsternas andel att öka från ca 40 % för 2012 till ca 41 % under 2013. Om intäkternas andel inte skulle ha ökat så hade de utbetalda bidragen ökat med minst 100 kr/hushåll och månad.

För att ta reda på hur inkomsterna och utgifterna har förändrats mellan 2012 och 2013 har beräkningarna för bidragshushållen jämförts för mars, juni och september båda åren. Den största ökningen av intäkterna består av aktivitetsstöd/utvecklingsersättning som ligger ca 100 kr/hushåll högre varje månad 2013 än 2012. Andra inkomster som har ökat är etableringsersättning, föräldrapenning och a-kassa.

Även om september månad påverkas av inkomstavdraget för jobbstimulansen, ökade ändå intäkterna i förhållande till utgifterna mellan 2012 och 2013. Utbetalt per hushåll steg i september 2013 jämfört med september 2012. Men den ökningen dämpades på grund av ökade intäkter.

Utgifterna verkar ha ökat som förväntat. Det är främst höjningen av hyrorna som påverkar kostnadsutvecklingen. Hyreshöjningen för 2013 är ca 1,75 %.

Den beräknade kostnadsökningen för norm och hushållskostnader under 2013 är ca 1 %.

Hushållsstorlek och hushållstyp

Hushållsstorleken var något högre under januari-september 2012. I medeltal 2,04 personer per hushåll 2013 jämfört med 2,05 under motsvarande period 2012.

Den procentuella fördelningen av hushållstyp ser ut på följande sätt.

Hushållsstorlek	januari-september 2012	januari-september 2013
1	54,8%	56,0%
2	17,6%	16,7%
3	10,9%	10,8%
4	8,3%	8,0%
5	4,3%	4,2%
6	2,3%	2,3%
7	1,1%	0,9%
8	0,3%	0,4%
9	0,2%	0,3%
10	0,1%	0,1%
11	0,1%	0,1%
12	0,0%	0,0%
Totalt	100,0%	100,0%

Andelen hushåll med en person är något högre 2013 (56 %) än 2012 (55 %). Målet att minska antalet barnfamiljer kan vara en orsak till detta.

Anställningar med stöd riktade till den gruppen kan påverka fördelningen av hushåll. Det ger en kostnadsbesparing med en högre andel små hushåll även om varje individ kostar mer per person i ett mindre hushåll.

Kostnadsbesparingen med lite fler små 2013 bedöms vara ca 10 kr/hushåll i månaden.

I tabellen nedan redovisas den procentuella fördelningen fördelat på hushållstyp.

Hushållstyp	januari-september 2012	januari-september 2013
Ensamstående kvinna med barn	17,1%	17,4%
Ensamstående kvinna utan barn	20,7%	21,2%
Ensamstående man med barn	5,9%	6,1%
Ensamstående man utan barn	34,0%	34,8%
Sambo med barn	17,1%	16,1%
Sambo utan barn	5,2%	4,4%
Totalt	100,0%	100,0%

Samboende har minskat sin andel av hushållen under januari-september 2013. Det gäller både samboende med barn och utan barn. Däremot har ensamstående med barn ökat sin andel något. Ensamstående män är den grupp som har ökat sin andel mest, från 34 % till nästan 35 % mellan 2012 och 2013.

Kostnadsutveckling i jämförelsekommuner

För att ta reda på hur kostnadsutvecklingen ser ut i jämförelsekommunerna kontaktades Linköping, Helsingborg, Eskilstuna och Södertälje. De fick svara på några frågor om sina kostnader för ekonomiskt bistånd. Men det är inga djupare analyser. Det handlar mer om vad man tror att utvecklingen beror på.

Frågorna som diskuterades var:

- Hur ligger ni till i förhållande till budget? Går ni plus eller minus?
- Vad tror ni det beror det på?

Svaren blev helt olika från de fyra kommunerna.

Linköping går minus i förhållande till budget. De tror att orsakerna till detta kan vara följande.

- Det finns ett högre inflöde av nya hushåll där personerna är arbetslösa och saknar a-kassa (trots att de inte borde det).
- Det finns många långtidsberoende hushåll där behoven har ökat på grund av att de har varit utan inkomst under lång tid.
- Kostnaden för läkarvård har blivit högre än förväntat.
- Inkomsterna från föräldraförsäkringen har blivit lägre än förväntat.

Helsingborg går plus i förhållande till budget. Det beror på ett lägre inflöde av nya hushåll. Antalet ungdomar som slutade gymnasiet i år var färre än vanligt och arbetsmarknaden i Helsingborg ser ljus ut. De tror också att de får draghjälp från den danska arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadskontoret

2013-11-20

Vårt diarienummer

AVN 2013/0211-1

verksamhetsstöd

I **Eskilstuna** går kommunen minus i förhållande till budget, trots att försörjningsstödet minskar. De har satsat på arbetsmarknadsåtgärder som de trodde skulle ha betydligt större effekt. Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har blivit färre. Men de kostnadskrävande hushållen har blivit kvar. Det gäller främst stora familjer med utländsk bakgrund som står långt från arbetsmarknaden. Kostnaden bland de kvarvarande hushållen har ökat mer än förväntat.

Södertälje går plus jämfört med budget. Det finns ingen tydlig orsak till detta. Antalet bidragsberoende hushåll minskar. Men det är inte hushåll med arbetslösa som minskar utan andra grupper. De tror att nya riktlinjer och arbetssätt kan vara en del av orsaken. Utbildningsnivån har höjts bland biståndshandläggarna under senaste året. Numera rekryteras endast nyanställda med socionomexamen eller liknande. Det kan också vara en bidragande orsak till utvecklingen.